

Sandvikens Kommun

REMISS

Landsbygdsprogram

Remissyttrande ska skickas senast 24/4 till

info@kennethnyberg.se och till kommun@sandviken.se

2016-03-08

Kenneth Nyberg, Sandvikens kommun.

Innehåll

Förord	3
Sandviken 2025	4
Beskrivning av kommunen och landsbygden	6
Syfte	8
Övergripande mål	9
Delmål	10
Fokusområden/utvecklingsområden	12
Kommunens organisation	14
Den ideella sektorn	15
Ekonomi	16
Samband andra program och insatser	17
Uppföljning och indikatorer	18

FÖRORD

Att rätt förstå nyanserna i de skiftande förutsättningar som råder på landsbygden är en av nycklarna till det här programmets förankring och framgång. De olika orterna har sina identiteter och behov. De mindre byarna har sina. Utgångspunkten på den rena landsbygden i södra kommundelen är inte alltid den samma som i den norra, den västra eller den östra.

På samma sätt tar sig det djupa, lokala engagemanget olika uttryck runt om i kommunen. Det handlar om socken- och byalag, föreningar, företagsklubbar och liknande som kan arbeta under olika former och förutsättningar, men som alla har samma mål: bygdens bästa.

Det finns ingen enhetlig definition av begreppet "landsbygd" på nationell nivå utan ofta definieras landsbygd indirekt genom att definiera vad som är en tätort. En definition av tätort är en plats med mer än 200 personer och mindre än 200 meter mellan husen. Det som inte är en tätort blir således landsbygd.

En mer rättvis definition av landsbygden görs givetvis utifrån befolkning. Sandvikens kommun har 38000 invånare och av dessa bor 25400 personer i Sandvikens tätort.

Allt utanför Sandvikens tätort – från rena landsbygdsområden till andra mindre tätorter – kan definieras som Sandvikens landsbygd. Här bor 12600 personer eller 33 procent av befolkningen.

Dock är målgruppen för arbete med landsbygd och landsbygdsutveckling större än enbart de som är bofasta på landsbygden. Många som inte bor på landsbygden vistas där regelbundet för arbete, fritidsboende, rekreation, sportaktiviteter, jakt eller dylikt. Även dessa personer har ofta stora intressen för den framtida utvecklingen av landsbygden

Sandviken 2025 – en *vision*

Sandvikens kommun år 2025 - i början på hösten när lummig grönska ännu finns kvar som en påminnelse om den sköna sommaren som nu lider mot sitt slut. Hemvändardagen mitt i semestertiden har genomförts av bygdernas alla föreningar, som inte bara jobbat med det praktiska arrangemanget utan också ställt ut och presenterat sina projekt och verksamheter. Det blev en riktig folkfest med långt fler besökare än under tidigare år. Många av hemvändarna som kommit under flera år kan se en märkbar utveckling av kommunen och dess landsbygd, när det gäller service, kultur, infrastruktur, ungdomsverksamhet, omställning mm, men kanske framförallt den gemenskap och framtidstro som utstrålas i de olika bygderna.

Inflyttningen i kommunen har ökat och nu har invånarantalet passerat 40000 personer mycket tack vare kommunens konsekventa arbete med Landsbygdsprogrammet och konceptet - Den moderna industristaden. Hälften av dessa har bosatt sig i de olika byarna och bygderna på kommunens landsbygd. Tidigare flyttade människor till jobben, men nuförtiden så lockar miljö, livsvillkor, kultur och upplevelser mer – och naturligtvis jobb. Detta har många hittat här hos oss.

Grunden för den utveckling som skett under på landsbygden de senaste tio åren, bygger på det gemensamma arbetet som kommunen gjort tillsammans med alla eldsjälar på landsbygden. Alla behövs, vilket märks bland alla vuxna och ungdomar som finns i alla de föreningar som driver alltifrån affären, brandväret, biblioteket och daghemmet, till vårdcentralen och äldreboendet. Det är den offentliga sektorn i ny skepnad och med delvis nytt innehåll – den sociala ekonomin har kommit för att stanna. I en del fall upphandlas tjänster från föreningarna och i andra fall drivs verksamheter rent affärsmässigt, i privat eller kooperativ form. Utmärkande för social ekonomi är det ideella inslaget. Frivilligt arbetande jobbar sida vid sida med anställd personal.

För att lyckas med detta så startades Byabolaget. Med ett aktiekapital som enskilda och företag satsat har bolaget kunnat ge stöd till företagsutveckling och även göra investeringar i strategisk infrastruktur som lokaler, bredband och utbildning. Även kommunen har på olika sätt stött bildandet av Byabolaget.

Byagrupperna har jobbat aktivt med att få fram bostäder och byggbara tomter i attraktiva lägen, samt byggt äldrelägenheter så att pensionärer kunnat sälja sina hus och gårdar men ändå bo kvar i sin trygga bygd. Återvändare, barnfamiljer och fritidsboende har attraherats av det positiva och kreativa klimatet i byn och bosatt sig permanent.

Ekologiska och närproducerade varor från butiken levereras både till skolan, dagiset, fritids och till äldreboendet som alla är omtalade för sin goda mat.

På liknande sätt sköter den ideella deltidsbrandkåren en rad andra verksamheter som det lokala ”pendlarkontorshotellet”, internetvarulagret, busstrafik, taxi och färdtjänst, uthyrning av t ex kanoter och MTB såväl som elbilar och bymacken.

Kommunen samarbetar med byborna inte enbart kring service och sociala frågor. Ett annat viktigt område är planfrågorna. Kommunen får därför med bybornas lokala kunskap och idéer redan under planeringsstadiet tillsammans med eventuell extern expertkunskap som t ex användandet av jordbruksmark för exploatering.

Mer folk, bättre service och stimulerande miljö. Fler och fler pendlare har börjat jobba hemifrån "byn" några dagar i veckan. Andra ser möjligheter i nya affärsidéer och lämnar sina gamla jobb, helt eller delvis.

Många nya jobb har tillkommit inom turism- och servicenäringarna, men också inom konstnärliga områden, areella näringar och avancerad produktions- och energiteknik t ex 3D design. Ur detta lokala engagemang har flera arbetsplatser utvecklats, med guidade turer, undervisning i kultur- och naturskola, kafé/butik och campingplatser.

Det bredband som alla boende på landsbygden har tillgång till, har byalagen till stor del själva grävt och lagt ner. Denna tillgång till Internet medför i princip att hela världen ligger öppen när det gäller arbete och utbildning, gemenskap och framtidstro. Alla är även rustade för den IT-baserade utvecklingen t ex inom hälsa och sjukvård.

Beskrivning av kommunen och landsbygden

Sandvikens kommun består av tätorten Sandviken och av en landsbygd som kan delas in i åtta områden – Årsunda, Österfärnebo, Kungsgården, Storvik, Gästrike-Hammarby, Åshammar, Jäderfors och Järbo.

	SCB 2015-06-30	Registrerade i Sandviken enligt UC 2015-09-14
Sandvikens tätort	25425 invånare	1390 företag
Årsunda	2007 invånare	229 företag
Österfärnebo	1256 invånare	216 företag
Kungsgården	1637 invånare	165 företag
Storvik	2938 invånare	304 företag
Gästrike-Hammarby	671 invånare	70 företag
Åshammar	930 invånare	93 företag
Jäderfors	594 invånare	65 företag
Järbo	2591 invånare	227 företag
Totalt	38049 invånare	2759 företag

Stad och land griper in i varandra, inte bara geografiskt och historiskt, utan också vad gäller den framtida utvecklingen. De kompletterar varandra och summan blir större än de enskilda delarna. Men vi står inför utmaningar. Hela kommunen ska fortsätta att utvecklas på ett hållbart sätt. På samma sätt som vi behöver tydliga strategier för stadens tillväxt behöver vi också ett program för landsbygden – ett program djupt rotat i de faktiska förutsättningarna och väl förankrat hos människorna som berörs och de människorna är många. Genom medborgarnas inflytande och insyn ska genomförandet av landsbygdsprogrammet genomsyras av den mångfald som landsbygden består av.

När vi i det här programmet talar om landsbygdsutveckling avser vi i första hand åtgärder för att utveckla goda förutsättningar för boende, livskvalitet, företagande och arbete i kommunens landsbygdsområden. Den primära ”målgruppen” är således landsbygdens fastboende befolkning. Det är dock viktigt att notera att landsbygden är en tillgång för hela kommunen. Kommunens landsbygd betyder mycket för alla invånare och besökare vad gäller upplevelser och rekreation och bidrar därför till möjligheterna att skapa en god livskvalitet.

Lösningen på landsbygdens problem ligger inte i några stora projekt eller satsningar utan framför allt den enskildes initiativ och drivkraft i samverkan med kommunen. Det lokala engagemanget för den egna landsbygdens invånare är något mycket värdefullt.

Inom kommunen finns några utvecklingsgrupper/byalag/nätverk som har goda resurser i form av kompetens, energi och drivkraft, men några områden saknar aktiva utvecklingsgrupper som driver opinionsbildning och kreativa framtidslösningar för bygden. Sedan tidigare finns ett gemensamt samarbetsorgan för kommunens utvecklingsgrupper, Kommunbygderådet Hela Sverige ska leva Sandviken, vilken är en viktig part i detta arbete.

Syfte

Syftet med programmet är att vara en samlad handlingsplan med prioriterade utvecklingsområden för att uppnå Vision Sandviken 2025. Programmet ska även stimulera till en kraftsamling för landsbygdsutveckling inom kommunens egen organisation men också i en bred samverkan mellan kommunen, lokala utvecklingsgrupper, företag och andra organisationer.

Landsbygden bärs av engagerade ordsbor som vårdar sitt kulturarv. Men ensam är inte stark. Vi tror att om landsbygdens engagemang och den kommunala organisationen kan komma samman kan vi uträtta så mycket mer. I landsbygdsprogrammet vill vi visa på möjligheterna som vi alla kan jobba med för att landsbygden ska bli mer attraktiv och möjlig att verka och bo på.

En positiv tillväxt och utveckling av landsbygden skapar förutsättningar för en långsiktig hållbar utveckling i hela kommunen. Landsbygdsprogrammet ska därför ses som en del i kommunens strategiska utvecklingsarbete för att nå den av kommunfullmäktige antagna visionen för Sandvikens kommun. Syftet med programmet är att det ska stimulera till en kraftsamling för landsbygdsutveckling inom kommunens egen organisation men också i en bred samverkan med andra intressegrupper. Kommunens landsbygdsprogram har kommit till för att man från kommunens sida vill öka möjligheterna till påverkan i ett underifrånperspektiv. Det är viktigt att i samverkan med kommunen ta till vara på de enskildas initiativ och drivkraft. Arbetet med landsbygdsutveckling bygger också på delat ansvar mellan bygdegrupper och kommunen. Det är också viktigt att arbetet med att utveckla demokratin fortsätter och utvecklas vidare.

Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar att följa upp att insatser som riktas särskilt mot landsbygden sker enligt detta program. Kommunens övriga nämnder ska i sina beslut väga in de särskilda målområden som programmet omfattar i tillämpliga delar

Övergripande mål

Landsbygdsprogrammets övergripande mål är:

- Att genomföra en kontinuerlig dialog mellan Sandvikens kommun och representanter för landsbygden, vilka är utsedda med ett underifrånperspektiv.
- Att mötesplatser och nätverk skapas som möjliggör dialog mellan landsbygdens olika representanter, där idéer och goda exempel lyfts fram, utvecklas och sprids.
- Att kommunens alla politikerområden samarbetar för att skapa tillväxt på landsbygden. Det innebär att samtliga kommunala förvaltningar, bolag, nämnder och styrelser ska ha ett helhetsperspektiv – som även omfattar landsbygdens förutsättningar och potential – i sitt arbete.

En eventuell framtida kommunens landsbygdsutvecklare har en viktig roll i att följa och föreslå förbättrings- och utvecklingsförslag för de kommunala insatserna.

Delmål

För att på bästa sätt utveckla landsbygden är det viktigt att ta tillvara den kunskap och det engagemang som finns för utveckling lokalt. Former för ett ökat medborgarinflytande i samhällsplaneringen bör utvecklas och präglas av ett underifrånperspektiv. Genom en ökad dialog mellan politiker/tjänstemän och representanter för landsbygden skapas förståelse och en ökad helhetssyn på samhällsutvecklingen. Idag sker mötena först när det uppstått bekymmer och då blir dialogen ofta negativ. För att få mötet att bli i en mer positiv anda bör möten med landsbygden ske löpande och innan problemen kommer.

Den sociala gemenskapen skapar förutsättningarna för att nya idéer och engagemang ska ta fart. Samlingslokalerna såsom bygdegårdar och idrottsanläggningar skapar mötesplatser– där alla generationer, grupper och intressen kan finna och skapa sin miljö i gemenskap med andra.

Ungdomarnas tankar kring landsbygden bör fångas upp. Det är viktigt att aktiviteter bedrivs av och med ungdomar, att nya idéer och tankar uppmuntras.

Mot denna bakgrund skall Sandvikens kommun arbeta för att

- Utreda möjligheterna till alternativa driftsformer för delar av kommunens verksamheter på landsbygden, t ex matdistribution.
- Ta fram ett underlag för hur insatser och investeringar ska prioriteras på landsbygden, i samråd med de som bor och verkar på landsbygden.
- Sträva efter att det i olika frågor finns representanter, t ex byalag, som kan föra fram tankar och idéer kring landsbygdens utveckling
- Lokalt inflytande genom förbättrad dialog mellan politiker, tjänstemän och utvecklingsgrupper.
- Medverka och uppmuntra till lokala mötesplatser där både nytta och nöje kan tillfredställas.
- Stödja och stimulera lokala initiativ och lokal utveckling.
- Etablera goda kontakter med lokala utvecklingsgrupper, företag och andra organisationer och aktörer för landsbygdens utveckling.
- Utse årets by i Sandvikens kommun.
- Förvaltningar ska sträva efter att föra tidig dialog med byalag/nätverk i frågor som berör landsbygdens utveckling.
- Ett tydligt och återkommande forum etableras där medborgare och politiker/tjänstemän kan mötas i dialog.
- Innan stora förändringar sker som kan vara väsentliga för landsbygden ska dialog och samråd hållas i områden som är berörda.
- Ett Landsbygdsråd etableras som kan vara ett referensorgan i frågor som rör landsbygden i Sandvikens kommun.
- De grundläggande behoven av service, offentlig såväl som kommersiell, skall så långt möjligt tillgodoses.
- Fortsätta att stödja nätverk inom landsbygdens turist och besöksnäring.

- Främja förutsättningarna för t ex hushållsnära tjänster och kommunens egen verksamhet på landsbygden så att möjlighet ges för deltidssysselsatta på landsbygden till heltidsförsörjning och därmed större möjlighet att bo kvar.
- Medverka till ökad användning av närproducerade varor i kommunens verksamheter.
- Fortsätta och utveckla stöd och rådgivning till nyföretagande på landsbygden.
- Medverka och uppmuntra till att fler företagsnätverk på landsbygden etableras.
- Tillgänglighet till bredband på landsbygden oavsett var man bor i syfte att underlätta arbete, företagande och utbildning på distans.
- Utredda förutsättningar och intresse avseende Servicepunkter
- Utredda förutsättningar och möjligheter avseende hemsändning av varor (SFS 2000:284)

Fokusområden/utvecklingsområden

Fokusområden för att landsbygdssäkra Sandvikens kommun

Landsbygdsprogrammet fokuserar på sju områden, vart och ett viktigt i sig. Men det viktigaste är förståelsen för hur de hänger ihop och är varandras förutsättningar, vilket skapar dynamik och bildar en slagkraftig helhet.

De sju fokusområdena kan sammanfattas i två övergripande punkter:

- **Livskvalitet.** Begreppet livskvalitet är lika svåråtgångt som viktigt. Det handlar om ren luft, rent vatten, rogivande natur, tystnad, jakt, fiske, odling och många andra värden som naturligt finns i rikt mått på landsbygden. Det handlar också om tillgång till väl fungerande service, liksom om en lång tradition av handlingskraftig gemenskap i föreningsliv, samfälligheter, byalag med mera. De sju områdena sätter fokus på dessa värden och den helhet de utgör, för att på så sätt möjliggöra systematisk utveckling.

- **Attraktionskraft.** En levande landsbygd med hög servicenivå, bra infrastruktur, ett rikt kultur- och fritidsliv och starkt engagemang i kombination med naturen, skapar attraktionskraft och lockar till nyinflyttning. Då stärks serviceunderlaget liksom förutsättningarna för entreprenörskap och företagande.

1 *Boende och omsorg*

En av hörnstenarna för utvecklingen på landsbygden är rotationen på bostadsmarknaden: den äldre generationen flyttar till lägenheter och villor frigörs för inflyttande barnfamiljer – återväxten tryggas, liksom underlaget för olika former av service. Det finns också ett stort värde i att som äldre kunna bo kvar på orten. En väl fungerande hemtjänst och hemsjukvård

2 *Skola och barnomsorg*

Skolan är ortens hjärta. Väl utbyggd skola och barnomsorg är en av de viktigaste faktorerna när barnfamiljer väljer var bopålar ska slås ner.

3 *Kommunikationer*

Bra kommunikationsmöjligheter, såväl fysiska som digitala, är en kärnfråga för landsbygden; inte minst för ungdomar. Många av landsbygdens invånare pendlar till arbetet, antingen med egen bil eller med kollektivtrafiken. För dessa är bra kommunikationsmöjligheter en mycket viktig faktor.

Allt fler efterfrågar möjligheten att arbeta på distans, hemifrån via dator. Detta ställer krav på snabbt och väl utbyggt bredbandsnät. Bredbandsnätet gör det möjligt att uträtta flera ärenden hemifrån, vilket också minskar utsläppen och sparar miljön.

4 *Natur och miljö*

Den omedelbara närheten till skogar och sjöar är kanske den djupaste källan till landsbygdens naturliga livskvalitet.

Naturen - med sina möjligheter till upplevelser, rekreation, jakt och fiske – utgör ett fantastiskt kapital och har en stor attraktionskraft. Internationellt sett är naturturismen den snabbast växande grenen inom besöksnäringen.

5 **Näringsliv**

Det finns ett starkt samband mellan nyföretagande och befolkningsutveckling i de mindre orterna och på landsbygden. Ett varierat och innovativt näringsliv skapar arbetstillfällen, olika former av service och – inte minst viktigt – framtidstro.

Utrymme för att utveckla nya företag på landsbygden handlar ofta om den besöksnäring som bygger på naturupplevelser eller på den kultur och kulturhistoria som är specifik för landsbygden, ofta paketerat för att olika närliggande upplevelser kompletterar varandra och ger tillsammans ett mervärde för besökaren.

6 **Trygghet och tillgänglighet**

Kommunens landsbygd är variationsrik och erbjuder individuella valmöjligheter. När det gäller t ex äldreomsorgen finns givetvis ett starkt värde i att detta boende kan erbjudas landsbygdsbefolkningen i nära anslutning till sin tidigare boplats och till en likvärdig kvalitet som i tätorten. Som ett led i att tillförsäkra landsbygdsbefolkningen detta avser kommunen att vara öppen för en utveckling av alternativa driftsformer för offentlig verksamhet som t ex kooperativ.

7 **Den ideella sektorn**

Till den ideella sektorn hör folkrörelser, föreningar, samfund, stiftelser och alla andra organisationer som verkar utan vinstsyfte.

Forskning visar att så kallat socialt kapital – förtroende och tillit – till stor del grundas inom den ideella sektorn. De oräkneliga timmar av ideellt arbete som årligen läggs ner runt om i kommunen bidrar starkt till grundläggande värden som gemenskap, livskvalitet och utveckling. Samtidigt berikas fritiden för många människor, inte minst för barn och ungdomar. Dessutom stärks folkhälsan.

Kommunens organisation

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret och ett helhetsperspektiv av kommunens totala verksamhet.

Inför kommunala som berör landsbygden, skall beaktande göras om hur besluten påverkar landsbygden ur ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv.

Ett landsbygdsråd bör inrättas. Landsbygdsrådet har ingen egen beslutsmyndighet när det gäller verkställandet, men kan väcka ärenden hos en eller flera av kommunens nämnder. De vanligaste frågorna som initieras från byalag, föreningar och enskilda på landsbygden handlar i de flesta fall om saker som berör flera nämnder och förvaltningar. Landsbygdsrådet med sitt sekretariat inom kommunstyrelsen förvaltning har då att svara för att berörda nämnder och förvaltningar, var och en, behandlar sina delar av frågan så att ett samlat svar sedan kan ges till de som väckt frågan.

Kommunen skall använda sig av landsbygdsrådet för att ytterligare förstärka argumentationen i sitt påverkansarbete i frågor som rör landsbygdens vägar, trafiksäkerhet och kollektivtrafik.

Den ideella sektorn

Det lokala initiativet i arbetet för att utveckla det egna lokalsamhället är en viktig kraft att ta till vara. Basen för kunskapen och engagemanget för bygdens utveckling som finns lokalt är ett rikt kultur- och föreningsliv, samt lokalt aktiva eldsjälar.

Allt fler engagerar sig i de lokala utvecklingsgrupperna som ger en fortsatt utveckling av bygden. Varje by ska själv ta ansvar för att driva frågor som berör byns intressen, samt ansvara för att lyfta fram frågeställningar som berör fler byar än sin egen och ta dessa frågor vidare till Bygderådet. Representant i bygderåd fungerar som samtalspartner till kommun, myndigheter, organisationer m fl samt underlätta dialogen mellan Sandvikens kommuns landsbygdsområden.

Kommunen samverkar med utvecklingsgrupperna. De lokala utvecklingsgrupperna, som finns på flera håll i kommunen, är för kommunen en naturlig samarbetspartner i landsbygdsutvecklingsfrågor.

I Sandvikens kommun finns för närvarande fem byalag eller motsvarande nätverk. För att täcka hela kommunen, skulle fler behöva bildas. Kommunal samverkan med Hela Sverige ska leva är en möjlighet för att arbeta för att utvecklingsgrupper/nätverk bildas där det idag inte finns.

Lokal utveckling kräver lokala initiativ och lokalt engagemang. Att utarbeta en lokal utvecklingsplan är ett stöd för att utvecklingsgruppernas utvecklingsarbete sker långsiktigt och inte är beroende av enskilda eldsjälares uthållighet.

En gemensam lokal är viktig för att kunna föra det demokratiska samtalet och utveckla det sociala livet. Den lokala mötesplatsen ger möjlighet att diskutera bygdens utveckling, stärker det sociala nätverket samt bidrar till trivsel och sammanhållning i bygden.

För att stimulera till ett fortsatt högt engagemang är det av stor vikt att politiker och tjänstemän lyssnar och ser till bygdens egna behov och önskemål vid allt arbete som berör den egna hembygden. Detta sker bäst genom att bygdegrupperna är delaktiga då det egna området är berört av förändring. Ett sätt kan vara att utvecklingsgruppen, eller motsvarande, är remissinstans i frågor som berör bygden.

Samband andra program och insatser

Det finns flera nationella och EU-baserade program som stöder även landsbygdens utveckling. Dessa har olika innehåll och inriktningar, vilka delvis kan variera över tid.

Europeiska jordbruksfonden skall stödja en god utveckling på landsbygden. Fonden ger möjlighet att utveckla och investera i företag och tillsammans med andra stärka förutsättningarna för att bo och verka på landsbygden. Fonden skall bidra till en hållbar grön tillväxt, öka sysselsättningen och stärka konkurrenskraften för företag på landsbygden.

Europeiska havs- och fiskerifondens program är stöd för att utveckla vattenbruket och hållbart fiske. Genom att använda resurser effektivt, få ett högre mervärde och en ökad sysselsättning, samtidigt miljön värnas. Havs- och fiskerifonden ska bidra till ökad konkurrenskraft hos små och medelstora företag och ett innovativt och kunskapsbaserat fiske och vattenbruk.

Europeiska socialfondens program är ett stöd för att förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken. Programmet fokuserar på områdena kompetensutveckling av sysselsatta, förstärka kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad, fler vägar till jobb och företagande för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, samt satsningar på att öka antalet ungdomar i jobb och utbildning.

Regionala utvecklingsfonden ska stärka regionernas konkurrenskraft och bidra till hållbar tillväxt. Programmet är inriktat på att förändra strukturen inom områdena innovation, entreprenörskap och grön ekonomi. Det kan handla om att knyta ihop forskningsmiljöer på universitet och högskolor med näringslivet eller ge små och medelstora företag tillgång till riskkapital i tidiga skeden. Regionala utvecklingsfonden kan ge företag hjälp med internationalisering, utbildning, hållbara transportlösningar och tillgång till IT.

Leader – lokalt ledd utveckling ingår som en del i EU:s landsbygdsstöd. Det övergripande målet är att främja lokal utveckling genom lokala initiativ och förankring med huvudsaklig inriktning mot nya arbetstillfällen och företag. Leader bygger på ett samarbete mellan ideella, privata och offentliga parter och omfattar alla fyra ovanstående fonder.

Uppföljning och indikationer

Uppföljningen inriktas på ett antal indikatorer som presenteras nedan samt redovisningen av måluppfyllelsen för varje utvecklingsområde.

Antal invånare på landsbygden

Antal aktiva byalag eller motsvarande nätverk

Landsbygdens verksamhet och inriktning

Ekonomisk redovisning